

Har ikke fått én krone for nesten to måneders jobb

Fausto Jimenez Gadeo (29) jobbet i nesten to måneder på bergensrestaurant uten å få lønn. Han ble ikke engang registrert som ansatt.

HANNE LOUISE ÅKERNES
hanne.louise.akernes@bt.no
ØRJAN TORHEIM
foto EIRIK BREKKE

– Jeg er sliten og lei meg. Jeg kan ikke forstå at noen kan behandle andre mennesker slik, sier Gadea.

Han fikk jobb på på restauranten Tasty Italian and Thai i Øvregaten i mai. I kontrakten, som BT har fått tilgang til, står det at Gadea skulle få betalt 155 kroner i timen for å jobbe som kokk og i oppvasken. Han jobbet også som servitør. Han er en av flere ansatte BT har snakket med som har måttet kjempe for å få lønn fra bedriften.

Stolte på ledelsen

Gadea forteller at han jobbet hardt, og gledet seg til sin første lønning i juni. Den kom aldri.

– Jeg spurte hvorfor jeg ikke fikk betalt, og sjefen fortalte meg at datteren som skulle betale var på ferie, men at jeg skulle få betalt etter hvert, forteller Gadea.

Han forteller at han stolte på daglig leder, Prontip Phromwong og datteren Maria Louise Dahl som eier stedet, og fortsatte å jobbe. Men ukene gikk, og ingen lønn kom inn på konto. Han fortsatte å spørre etter pengene.

– Prontip tilbød seg å betale meg svart, men jeg takket nei. Jeg ville ikke risikere arbeidstillatelsen min i Norge eller å ikke få feriepengene. Jeg jobber ikke svart, forteller han.

I et signert og datert skriv i juli, som BT har fått tilgang til, skrev Phromwong at Gadeo kunne få betalt kontant, og at hun i etterkant ville betale inn skatt for ham. Hun skriver at hun vil trekke 8280 kroner fra lønnen til senere skatt. Dette stolte ikke Gadeo på. Han fortsatte å be om å få pengene inn på konto.

Dette tilbakeviser ledelsen hos Tasty. De mener skrivet fra Phromwong «tydeliggjør formålet deres med ikke å betale ut lønn uten skattetrekk og lønnsinnberetning».

Til slutt ble Gadea så sliten at han leverte inn en sykemelding.

Han kontaktet Robin Hood-huset og ble rådet til å kontakte en advokat.

– Jeg har bodd og jobbet i Norge i tre år og aldri vært borte fra jobb, men jeg var helt utmatet. Det går ikke an å leve uten penger, forteller han.

Da han kontaktet Nav fikk han sjokk. Firmaet hadde ikke registrert ham i ansattregisteret. Han fikk derfor ikke penger fra restauranten for sykedagene, eller fra Nav. BT har vært i kontakt med Nav Bergenhus med samtykke fra Gadeo. Han er ikke registrert som ansatt i noen av firmaene til familien. Alle som har ansatte og utbetaler lønn, har plikt til å levere ansattmelding. Leverer du ikke den umiddelbart, er heller ikke den ansatte forsikret, noe som kan få alvorlige konsekvenser.

Bedriften har heller ikke levert inn sykemeldinger. De har han levert inn selv.

Har fått advokat

Han har prøvd å kontakte ledelsen og møtt opp på restauranten, men uten hell. Med hjelp fra Jussformidlingen sendte han ut en skriftlig forespørsel om å få pengene utbetalt med en frist innen utgangen av juli.

I siste sms mellom Gadea og Dahl nylig, ber han igjen om å få betalt og forteller at han har fått en advokat på saken. Dahl skriver «Ok. Lykke til» tilbake.

– Jeg vet ikke hva jeg skal gjøre. En ting er pengene, en annen ting er at jeg stolte på bedriften og trodde ikke slike ting skjedde i Norge, sier 29-åringen.

– Tungt

Norske Mehdi El (23) jobbet også på restauraten. Han forteller at han heller ikke har fått betalt. Han sier han skulle få 100 kroner i timen.

– Jeg har en familie å forsørge, så det har gjort livet veldig vanskelig. Jeg har spurt om lønn, men jeg får ingenting. Jeg gikk egentlig på Nav, men de vil heller ikke betale meg, fordi de trodde jeg skulle få lønn, sier han.

Han forteller at han nå er i dialog med NAV om en løsning. Han forteller at han har mistet litt troen på å få betalt fra Tasty.

Joakim Steindal (16) fikk betalt, men etter mye diskusjon.

VENTER: Fausto Jimenez Gadeo (29) har ventet på lønn i flere måneder. – Jeg trodde ikke slike ting skjedde i Norge,

Han og hans mor, Cecilie Grøn-vight, beskriver bedriften som useriøs.

– Jeg måtte kjempe for å få betalt og for få tilleggene mine. Jeg går på restaurant- og matfag, så jeg visste hva jeg hadde krav på. Min mor måtte til slutt ta kontakt med bedriften, forteller han.

BT har fått tilgang til meldingene mellom Dahl og Steindal. Her skriver Dahl blant annet at 16-åringen bør ta en pirattaxi til jobb. Under diskusjonene om lønn og tillegg, skriver hun at hun skal oppsøke skolen hans og snakke med rådgiver og at «det er aldri sånn i bransjen at man ikke gjør noen ting ulovlig». Hun skriver også «De fleste skulle ønske seg at de kunne ha mulighet til å jobbe og overtidjobb. Så dette her er ikke noe som kun handler om loven».

–Alvorlige mangler

BT har i tillegg vært i kontakt med to andre ansatte. Chattaya Said forteller at han og fetteren ikke fikk betalt det de skulle for å hjelpe bedriften i oppstartsfasen.

Flere av de tidligere ansatte forteller at de reagerte på en rekke forhold ved restauranten

med tanke på hygiene og drift. Det gjorde også Mattilsynet da de var på stedet den 19. mai. Der fant de en rekke alvorlige mangler, deriblant dårlige rutiner for rengjøring av utstyr og lokale, og vesentlige mangler ved rutiner for personlig hygiene og trygg mathåndtering. Dette ryddet restauranten opp i.

– Grov kriminalitet

Assisterende fylkesdirektør, Tommy Johansen i Nav Hordaland, sier dette i utgangspunktet er grov kriminalitet, fordi «arbeidstaker ikke er håndtert som en arbeidstaker».

– Her later det til at arbeidsgiver har brutt det meste av regler. Det er et kjempeproblem hvis det ikke er spor av noe som helst. For oss blir dette et arbeidsforhold som ikke eksisterer. Hvis det heller ikke er kommet inn skatt eller trygdeavgift, er det lite vi kan gjøre i etterkant med trygdeytelser og sykepenger. Den ansatte har heller ingen forsikring, sier Johansen.

Advokatfullmektig, Øystein Holmedal-Hagen i firmaet Tveter og Kløvfjell, forteller at de nå vil sende et varsel om at Tasty må betale Gadea snarest. De vil også be om forsinkelsesrenter.

Han forteller at de vurderer rettslige skritt, dersom betaling ikke skjer.

Gadeo skal ha 41.862 kroner utestående. I tillegg skal han ha betalt overtid og helge-tillegg. I kontrakten mellom han og bedriften står det at Tasty følger tariffavtalen og reglene til hotell- og restaurantavdelingen i Fellesforbundet.

Nekter å gi dokumentasjon

BT har vært i kontakt med ledelsen hos Tasty. Eier, Maria Louise Dahl, har gitt dokumentasjon på lønnskjøring for 16 år gamle Steindal, men vil ikke gi ut dokumentasjon på lønnskjøring for de øvrige ansatte.

«Vi kan som arbeidsgiver ikke gå konkret inn i lønns- og personaloppfølgingen av våre ansatte, men kan på generelt grunnlag si at vi er opptatt av å opptre korrekt i forhold til lover og regelverk og at det ikke på noe tidspunkt har vært aktuelt å utbetale lønn uten korrekt innberetning og forskuddstrekk» skriver Dahl i en e-post.

De erkjenner at de ikke har meldt inn Gadea som ansatt.

«Dette en administrativ feil fra vår side som jeg først er blitt kjent med i det siste og som vil

forteller han. Her ved restauranten til tidligere arbeidsgiver.

bli korrigert» skriver Dahl.

– Har fokus på regler

Hun vil ikke kommentere meldingene mellom henne og de ansatte.

«Jeg finner det ikke riktig å kommentere fragmenter fra en dialog med en ansatt. At jeg kan

ha gitt uttrykk for at også jeg/vi kan gjøre feil er sikkert riktig, men det betyr ikke at vi ikke har fokus på å overholde de lover og regler som gjelder»

Hun skriver at hun ikke kjenner seg igjen i BTs fremstilling av saken. Hun tilbakeviser alle påstander om at bedriften har

betalt svart eller tilbudt seg å gjøre dette.

Hun skriver at hun ikke fikk beskjed fra Gadea om at han sluttet i jobben. Derfor skrev hun en oppsigelse til ham. Med den grunn så de ikke på det som sin plikt å levere inn sykemelding til Nav for ham.

– Mye cowboyvirksomhet i bransjen

Djevat Hisenaj, leder i hotell- og restaurantavdelingen i Fellesforbundet Hordaland, sier saken BT skriver om er «helt typisk».

– Det er mange som ikke får lønn eller ikke får lønsslipp. En del opplever også å få skattesmell, fordi arbeidsgiver ikke betaler skatten deres videre. Svart arbeid er også veldig utbredt, spesielt i restaurantbransjen, sier Hisenaj.

Han påpeker at manglende innrapportering til ansattregisteret kan få store følger.

– Hva hvis det skjer en ulykke på arbeidsplassen? Da vil man

stå uten forsikring, som er en plikt for arbeidsgiver å sørge for. Hisenaj betegner halvparten av restaurant- og utelivsbransjen som «cowboy-virksomhet». Han etterlyser bedre verktøy fra politikerne i kampen mot de useriøse aktørene.

– Vi kan i dag ikke tvinge arbeidsgiver til å sette seg inn i spillereglene, og slike saker får ofte ikke konsekvenser. Både vi og Arbeidstilsynet står ganske lammet, sier han.

På Vestlandet finnes en egen gruppe for arbeidsmarkeds-kriminalitet, en tverretattlig satsing med skatt, politi, Nav, kemner og Arbeidstilsynet som deltakere. Koordinator for grup-

pen, Knut Andreas Lervåg, sier de har sett lignende eksempler i saker de har avdekket tidligere.

– Det er åpenbart alvorlig å bli utsatt for dette. Arbeidsgiver bryter en rekke forpliktelser overfor offentlige myndigheter. Generelt har vi tett oppfølging av aktører som opptrer slik, og vi agerer også ut fra tips og når saker blir omtalt, sier Lervåg til BT.

Virksomheter kan risikere å bli stengt på dagen, understreker Lervåg.

– I grove tilfeller av brudd på regelverket kan et foretak også miste sin serveringsbevilling.

Redigert av Jan Nyberg

Engasjert Stordalen møtte Dyrsku'n

SELJORD: Gunhild Stordalen har i 30 år drømt om å besøke Dyrsku'n i Seljord. Fredag sto hun på scenen og snakket om mat, miljø og helse. Stordalen får fortsatt

behandling for systemisk sklerodermi, men strålte av engasjement da hun talte for flere tusen fram-møtte om organisasjonen Eat. NTB

Rekordsommer for turistnæringen

OSLO: Etter en rekordsommer i fjor, kan reiselivsnæringen melde om en svært god sommersesong med 5 prosent økning i antall overnattinger. Dermed er det ny rekord. Ifølge Innovasjon Norge har det totalt vært en vekst på 9 prosent i antall kommersielle gjestedøgn de siste to årene. Til sammen var det 12,6 millioner gjestedøgn ved kommersielle overnattingssteder i sommermånedene mai til juli i år. NTB

Hareide vil i regjering

OSLO: KrF-leder Knut Arild Hareide sparket både til høyre og venstre da han slo fast at han vil inn i regjering etter neste stortingsvalg. – Det handler om å tydeliggjøre KrF som sentrumparti, sa Hareide etter talen til landsstyret fredag. NTB

To års fengsel for seksuell omgang med kyr

BERGEN: En mann i 60-årene er i Bergen tingrett dømt til to års fengsel for blant annet seksuell omgang med kyr og kalver på to gårder i Bergen over flere år. Mannen er også dømt for å ha hatt over 2,2 millioner overgrepsskilder og -videoer.

Fire tiltalt i mishandlingssak

STAVANGER: Tre menn og en kvinne er tiltalt etter at en 29-åring skal ha blitt alvorlig mishandlet i en leilighet i Klepp på Jæren i februar i år. Blant annet skal 29-åringen ha blitt tvangstatuvert i ansiktet. Deler av mishandlingen skal ha blitt filmet, skriver Stavanger Aftenblad. NTB

Vi er nær gjeldstoppen i Europa. Det er ikke et behagelig sted å være.

Audun Lysbakken (SV) vil ha nasjonal eiendomsskatt

Billige flybilletter ga lavere prisvekst

OSLO: Konsumprisindeksen (KPI) sank med 0,5 prosent fra juli til august. Det skyldes hovedsakelig prisfall på flybilletter. Det siste året har prisveksten vært på 4 prosent. Ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) gikk prisene på matvarer og alkoholfrie drikkevarer ned med 1 prosent. Prisene på matvarer har steget fire måneder på rad for denne nedgangen. Prisene på transport, herav flybilletter, gikk ned med hele 2,5 prosent totalt. NTB